

ADRAR-Nieuwsbrief

IN DIT NUMMER, O.A.

Marokko: de elite en de massa	4
Yennayer feest in Utrecht	7
Yennayer feest in Midar	9
Wetenschappelijke activiteiten	10
Amazigh spreekwoorden	13
Amelqi ag Mohamed Chacha	14

Tira n Cadi Kaddour: Het nieuwe 'voorlopige' Tarifit Standaard Alfabet

Ca n icekkilen war da ten neggi ca, amknaw t, d, k, č, ġ, ř, d f. Yina war ten nehwiċ ca di tira n Tmaziyt (n Arrif). Listaya zżatwem tebna x lxedmet ig iweqeen deg umelqi n Utrecht zi nnhar n 21 al nnhar n 24 zi nufembir 1996. Tiraya, i war ikemmlen ead, immewc asent isem n "Tira n Cadi Kaddour" (1952-1995). Mena Lafkioui (INALCO, Paris) tessejed ij n tteqrir x tiraya. wenni t ixsen ad dd yari i Adrar (ijjen s Thulandiċt, ijjen s Tefransist). Listaya swadday war dayes cway n lafarq x tenni iedun (Adrar-Nieuwsbrief jg. 3, 1&2). REXXU war ntari č (čikli) niġ ř (tarut), Awalena nettari ten amya: teikli, tarut.

Een aantal tekens zijn hier niet weergegeven, zoals t, d, k, č, ġ, ř, en f. Deze zijn niet nodig voor het schrijven van Tarifit. De volgende lijst is gebaseerd op de resultaten van het symposium "Vers une standardization de l'écriture berbère Tarifit: implications théoriques et solutions pratiques" (Universiteit Utrecht, van 21 t/m 24 november 1996). Mena Lafkioui heeft een verslag daarvan gemaakt (25 pagina's). Het nog in voorbereiding zijnde standaard alfabet wordt "Tira n Cadi Kaddour" genoemd, ter ere van prof.dr. Cadi Kaddour (1952-1995). Opmerking: Deze lijst verschilt van de vorige lijst (zie Adrar-Nieuwsbrief): naar aanleiding van opmerkingen en correcties van Mohamed El Ayoubi, hebben wij de volgende onnodige tekens weggeschraapt: č (čikli) en ř (tarut). čikli "kauwgom" wordt geschreven als teikli en tarut "long" als tarut.

a	aman	◦	◦□◦	<i>water</i>
b	ayembub	⊙	◦◦□⊙◦⊙	<i>gezicht</i>
c	cek	⊙	⊙:⊙	<i>ij</i>
d	imendi	∧	∑□:∧∑	<i>koren</i>
đ	anđel	E	◦ E:∥	<i>graf</i>
e	tegga	:	+ :X X◦	<i>zij deed</i>
f	afunas	⊕	◦⊕:◦⊙	<i>stier</i>
g	asegnu	X	◦⊙:X :	<i>wolk</i>
γ	ayrum	◦	◦◦◦:□	<i>brood</i>
h	ihwa	⊙	∑⊙L◦	<i>hij daalde af</i>
ħ	ħenna	∧	∧:∥◦	<i>oma</i>
i	ini	∑	∑ ∑	<i>zeg</i>
j	ijju	I	∑II:	<i>nam op voorraad</i>
k	kenniw	⊙	⊙:∥∑L	<i>jullie (m)</i>
l	kilu	∥	∥∑∥:	<i>kilo</i>
m	uma	□	:□◦	<i>mijn broer</i>
n	anu		◦ :	<i>put</i>
p	pappa	∑	∑◦∑∑◦	<i>brood</i>
q	qawit	∑	∑◦L∑+	<i>pinda's</i>
r	urar	⊙	:⊙◦⊙	<i>feest</i>
s	su	⊙	⊙:	<i>drink(en)</i>
š	ašemmiđ	♂	◦♂:□□∑E	<i>wind</i>
t	tini	+	+∑ ∑	<i>dadels</i>
†	ba†a†a	E	⊙◦E◦E◦	<i>aardappelen</i>
u	uccen	:	:□□:	<i>wolf</i>
w	awray	□	◦□◦◦◦	<i>geel</i>
x	ixf	X	∑X∥	<i>zelf; puntje</i>
y	aydi	□	◦□∧∑	<i>hond</i>
z	izi	X	∑X∑	<i>vlieg</i>
z	izi	X	∑X∑	<i>gal</i>
ε	εebbez	⊙	⊙:⊙⊙:∑	<i>druk(ken)</i>

Het Tifinagh alfabet werd niet expliciet besproken tijdens de ronde tafel conferentie. Hoewel de regels voor het schrijven van Tarifit gelden voor alle drie schrijfsystemen: Latijns (Romeins), Tifinagh, en Arabisch, werd geen beslissing genomen over welke tekens te gebruiken. Het Tifinagh alfabet wordt hier weergegeven op verzoek van veel lezers en belangstellenden.

Colofon

ADRAR-Nieuwsbrief

Driemaandelijks uitgave van de Vereniging Adrar voor Tamazight taal en cultuur
ISSN. 1385-2337, jaargang 4, nummer 1&2, oktober '97-maart '98

Redactieadres

postbus 16
6500 AA Nijmegen
e-mail: adrarnews@hotmail.com

Website:

<http://www.angelfire.com/ak/Adrar/index.html>

Aan dit nummer hebben meegewerkt:

A. El Aissati
M. Lhajoui

Layout
Adrar

Awal amezwaru

*Tameslent s teerabt waha niy ula s
Tmaziyt?*

Ntesla iffey dd ij n udris yura t ssi ebeslam n Yasin (Abdeslam Yassine) issawal dayes x tmeslayt n iles n tmeslent (l'islam). amen teqqar ljarida n TWIZA (uttun 10, 1998) ittwala umusniwa belli teeraft weħdes ig izemmaren ad tili d iles n tmeslent. Wa nufi bu udris n utarrasa ħuma ad xas narr, maca iħhar belli war ijji ula ula d taymart i tmaziyt di ddi n imselmen marra. War nessin min iqqar x imelyunen n imselmen i ħar llan ilsawen nneđni (ktar zi tlata n tseqqar war ssiwilin bu teeraft). Iħhar eawed belli min dd yusin di lqur'an, xminni iqqar belli Arebbi ij dd iwdan msebđan ħuma ad mlussunen (inna xalqnaakum cuuuban wa qabaa'ila litaearafuu, 'inna akramakum einda Llahi atqakum) war isseqnee ca ssi Yassine. Meelik yarzem cway tittawin nnes ili issen belli Tameslent teedu Tarumiyt di tmeslayt n ilsawen! Ħar Trumeyt Arebbi isxeđ x iwdan umi ssemyaren ccan nsen attas, uca ifarq iten d tiqebbal, maca amen nenna sennej, Tameslent ttwala amsexlaf d ssunnet n tudart (xzar lkitab n Umberto Eco, *The search for the perfect language*. itarjm it James Fentress, Blackwell Publishers. 1995). Amen tenna ljarida n Twiza, iħhar belli wa d ij n teymart d jdid n tmeslent. D ij n tmeslayt temyar mala bnađem, wenni ameslem ktar, ilmed iles n Teerabt, maca manaya war ix s ca ad yini belli ameslem ittxissa as ad inđar marra min war illin d Taeraft!! Mli d ta d tameslent, ili ntesla xas zeg yinni imezwura i tuya ittmattan ħuma ad tuela teellant n tmeslent. Ad nkemmel s wawal n uṣaħabi Ṣali: lemdet ilsawen aqa kul iles s bnađem nnes (taeallamuu a-l'alsuna fa-'inna kulla lisaanin bi 'insaana').

Adrar

Voorwoord

Kan de Islam ook in het Tamazight of alleen in het Arabisch?

Er is een bijzonder nieuw boek verschenen. De auteur ervan, Abdeslam Yassine, is leider van misschien de grootste Islamitische beweging in Marokko: Jama'at al-eađl wa al-iħsan. Het boek gaat over taal en Islam. De krant Twiza schrijft dat Yassine van is mening dat alleen het Arabisch geschikt is voor de praktijken van de Islam. Helaas beschikken wij niet over exemplaar om een breed idee over de inhoud te kunnen geven. Het blijkt dat Yassine geen ruimte laat voor Tamazight in de heilige praktijken (er zijn geruchten dat de moedertaal van Yassine Tamazight is –de Tachelhit variant van het Zuiden)!! Wij weten ook niet wat Yassine te zeggen heeft over de meerderheid moslims die geen Arabisch spreekt/kent. Het blijkt ook dat Yassine de uitspraak van de Koran negeert over de kwestie van talen en culturen van niet-Arabische volken, met name deze uitspraak: inna xalqnaakum cuuuban wa qabaa'ila litaearafuu, 'inna akramakum einda Llahi atqakum (...)Het is jammer dat Yassine niet weet of niet wil erkennen - dat de visie van de Koran heel 'liberaal' is wat betreft talen en culturen van de mens. Terwijl de visie van Christenen over diversiteit een resultaat is van het kwaad van God, ziet Islam diversiteit als een normale zaak (deze vergelijking wordt besproken in *The search for the perfect language*, door Umberto Eco, vertaald naar het Engels door James Fentress. Blackwell Publishers, 1995). De visie van Yassine wordt door Twiza als een zesde zuil van de Islam (die heeft vijf zuilen) beschouwd.

Het is zeker een voordeel wanneer een moslim de Arabische taal leert, maar dit hoeft niet te betekenen dat iedere moslim het Arabisch moet gaan leren! Als de Islam het zo heeft bedoeld, dan zouden we dit eerder hebben gehoord. Ten slotte willen wij een gezegde van Ali, de neef van Mohammed de Profeet, over diversiteit hier opnemen: *Leer talen, voor elke taal is er een ander mens'.*

MAROKKO: DE ELITE EN DE MASSA

" Le métier des intellectuels est de remuer
toutes choses sous leurs signes, noms
ou symboles, sans le contrepois
des actes réels. " (P. Valéry)

De Marokkaanse intellectueel loopt op zien lamste benen. Dat mag gezegd worden wanneer men naar het ingelegd leven van het hedendaagse Marokko kickt. Hij loopt achter de feiten aan. Een gapende gat scheidt hem van het publiek; voor wie hij meent te schrijven.

Wanneer men het intellectuele leven in Marokko aanschouwt, zal men zich verwonderen dat er intellectuelen bestaan maar geen publiek. Uit statistieken blijkt immers dat 65% van alle Marokkanen noch lezen noch schrijven kan. Een ruwe schatting van 70 % tot 80 % van deze analfabeten zijn Berbers van origine. Een handje vol lezers dat Marokko kent leest voornamelijk in het Arabisch of in het Frans, al naar gelang de sociale afkomst. Het Berbers, de taal van een belangrijk deel van de bevolking, wordt noch door de overheid noch door de intellectuelen gebruikt

De Berbers die beide talen niet beheersen, blijven omhelst in de totale duisternis. Ze blijven verstoken van informatie en van hun eigen intellectuele capaciteiten om zichzelf te kunnen ontplooien. Men kan zich afvragen waarom de taai van het volk niet wordt gebruikt om vooruit te komen. Daar zijn verschillende redenen voor te geven.

Het stellen van zulke vragen na de politieke onafhankelijkheid, en nog steeds, was een hachelijke onderneming. De intellectuele elite beschouwde het volk als een massa ongeletterde en half-beschaafde boeren dat zo snel mogelijk gearabiseerd moest worden. Men stelde in een snel tempo onderwijssystemen in, het ene na het andere, om sporen van analfabetisme en onderontwikkeling uit te bannen. Keer op keer heeft de arabisering niet tot de gewenste resultaten geleid. Een belangrijk deel van het volk is nog steeds analfabeet, nog steeds leeft het in haar eigen barbarij en primitiviteit, net als in de duistere eeuwen!

In naam van de eenheid van het land begon de arabiseringcampagne van de jaren zestig en zeventig. Met andere woorden, de uitroeiing van de Berberse taal Tarifiyt (Rif), Tamazirt (Atlas), Tachelhiyt (Souss) en ander minder bekende streektaalen, is feitelijk begonnen. Een buitengewoon rijk Berberse orale traditie (poëzie, vertelkunst, mythologie, dans, muziek, folklore...) moest het loodje leggen. Historisch gezien betekende deze daad de eerste officiële en systematische vernietigingsaanval op de steunpilaar van de identiteit van het volk, een verwoesting van het instrument bij uitstek van het sociale leven van miljoenen mensen.

De Marokkaanse intellectueel liep voorop in het uitroeiingsproces. Gesteund door het staatsapparaat, ging hij een eeuwenoude taal bewust marginaliseren, kleineren en sluiten uit het sociale, economische, administratieve, juridische en culturele leven. Geen generatie lang herinnert zich nog hoe op school, tijdens de pauze verboden werd in het Berbers met elkaar te praten. !! Een Marokkaanse intellectueel die zichzelf progressief en vriend van het volk noemde (Mohammed Abed Al-Jabiri) was tijdens dit arabiseringcampagne niet moe te krijgen. Zijn keuze "itroeien van de dialecten" (Ibaadat Al-lahajaat) klinkt nog steeds door in Arabisch chauvinistische kringen van Noord-Afrika.

De reactie bleef lang uit. Het Berbers dat de invasie van de Grieken en de Romeinen, van de Fransen en Spanjaarden heeft overleefd moest opnieuw bewijzen dat ze in staat is het hoofd te bieden aan een agressief arabiseringcampagne. Het Marokkaanse platteland, de thuishaven van het merendeel van de Berbers, kon geen effectief middel bieden aan haar zonen en dochters om hun taal en cultuur te moderniseren en te ontwikkelen. De reden hiervan was simpel. Er ontbrak een moderne infrastructuur op het platteland: onderwijssysteem, verenigingsleven, sociaal-economische mobiliteit, informatie, media.. Zelfs in Sous waar enig Berberse oud literaire traditie bestond, kon geen weerstand bieden aan de arabisering drift van de jaren zestig en zeventig. Het Berberse culturele leven dat via *lmderst*, *zzawit* en het privé-onderwijs eeuwenlang kon voortbestaan, was niet modern genoeg om zich staande te houden.

De oude Berberse generatie dat vijftig jaar lang tegen het Europese kolonialisme vocht -en het moet gezegd worden, Marokko was hoofdzakelijk door de Berbers bevrijd- was na het vertrek van Frankrijk en Spanje, uitgeput, berooid om de ernst van de zaak in te kunnen zien. De Berberse taal en cultuur moeten op de eerste generatie wachten van na de politieke onafhankelijkheid van het land. Deze generatie studenten en arbeiders stroomde de steden binnen om te werken of om te studeren. Sommige gingen zich in het buitenland vestigen voornamelijk voor dezelfde reden. Men herinnert zich nog een handje vol activisten uit Sous, Rif en de Atlas die tevergeefs zowel binnen als buiten Marokko alarm sloeg over de cultuurpsychologische ontreddering van een belangrijk deel van de bevolking als gevolg van de arabisering.

Eenmaal de oorlog verklaard aan de taal en de cultuur van het land ging de intellectuele elite van Marokko, politieke, culturele en maatschappij- idealen omarmen waarvan de gewone man uit Rif of Atlas niets begrijpt. De opkomst, na de tweede wereld oorlog, van het Arabische nationalisme (Al-qawmiya Al-arabia) was hier een voorbeeld van. De intellectueel heeft de rug aan zijn eigen historische realiteit toegekeerd en ging zich bezig houden met het kristalliseren van een mythische

eenheid: die van de Atlantische oceaan tot aan de Golf van Perzië (de Arabieren zeggen niet de Golf van Perzië maar de Arabische Golf !!).

Zelfs wanneer men met een beetje Good Will aanneemt dat deze onderneming op de langere termijn profijtelijk zou kunnen zijn voor de mensen op het platteland of in de steden zal men niet ontkomen aan de pijnlijke constatering dat al deze energie en talent niet geleid heeft tot het herstructureren van een goed opgeleide middenklasse met een aanzienlijk actief sociaal, economisch en intellectueel leven. Een innovatief en leergierig middenklasse die in staat zou zijn met behulp van haar mobiliteit het land naar een moderne toekomst te kunnen leiden. Neen..! Dat is niet het geval. Het is eerder het tegendeel. Het algemeen aanvaard beeld van het hedendaagse Marokko is dat van een ontredderd volk en een bankroet land. Berbertalig Marokko kan zich niet met de officiële cultuurpolitiek identificeren waarin het land werd gestort.

Het is misschien interessant te constateren dat een boer uit de Atlas, Rif, Sous of Tafilalt, ja zelfs uit Doukkala of Al-Gharb niets gemeens heeft met een boer uit de Nijl, de Euftrat of Yemen behalve het ploeteren, het zwoegen en enkele religieuze rituelen. Hun linguïstiek, sociale en culturele leven is praktisch onverenigbaar. Grote verschillen zijn er te onderstrepen in de mentaliteit, de politieke voorkeur, de literaire tradities en de historische en raciale achtergrond... Toch geloofde de Marokkaanse intellectuele elite in haar Arabische mythe.. !!

De Fellow-feeling dat in Marokko gecreëerd moest worden om de Grote Eenheid te bewerkstelligen, drukte zijn stempel op het politieke en culturele leven. De Berberse identiteit werd simpelweg een taboe, een politieke misdaad. Men had juist verwacht dat de Berberse kinderen hun moedertaal op school zouden kunnen leren om de armoede en het analfabetisme een halte toe te roepen. Dit zou op zijn minst de enorme opoffering en de massale mobiliteit van het platteland tegen het kolonialisme compenseren. Dit is jammer genoeg niet gebeurd. In tegendeel. Elke poging, elk gebaar of protest werd juist geïnterpreteerd als een daad van desintegratie, regionalisme of in het ergste geval, als een daad van separatisme.

Paradoxaal genoeg is de bewustwording van de eigen taal en cultuur in Marokko en in de rest van Noord Afrika nog nooit zo sterk geweest bij de Berbers als na de arabiseringsgolf. Er is nog nooit in de geschiedenis van dit deel van de wereld een werkelijke wedergeboorte van de Berberse taal en cultuur waargenomen. Men kan gerust zeggen Noord Afrika omdat dat ook in Algerije zo'n wedergeboorte waarneembaar is. Wie zal zich Tafsut (Berber-spring) gedurende de jaren tachtig in Tizi-Ouzou niet kunnen

herinneren? Wie zal vergeten dat meer dan één miljoen Berbers massaal de scholen in Kabylië geboycot heeft omdat hun moedertaal is verboden?? Wie kan de rol van de "Academie Berbère" in de diaspora in de jaren zestig vergeten? Algerije heeft min of meer hetzelfde lot ondergaan als Marokko. De arabisch-georiënteerde intellectuelen riepen net als de Marokkanen op tot de uitroeiing van de dialecten en de invoering van het Arabisch als enige taal. De taal van het volk moet sterven. Ze is domweg geschrapt en verbannen. De oorspronkelijke bevolking van Noord-Afrika moet opnieuw voor de zoveelste keer in de geschiedenis als vreemdeling in eigen land leven.

Men zou zich afvragen vanwaar deze negatieve houding van de elite tegenover de oorspronkelijke taal en cultuur van het land. Men zou zich afvragen vanwaar dit gebrek aan historisch realisme bij het definiëren van de Marokkaanse identiteit bij de meeste intellectuelen. Verschillende antwoorden zijn hier mogelijk. Dat laten we echter aan de geïnteresseerden in de ideeëngeschiedenis van Noord-Afrika

Wat wel veronderstelt mag worden is dat de elite pijnlijk genoeg de werkelijkheid van haar eigen land niet machtig is. De ziel van het land met haar meer malen duizend jarig bestaan bleef haar vreemd en onbekend. En het zijn voornamelijk de Berberse activisten die dit feit zullen aantonen. Dankzij hun werk is er in de laatste tijd een eerste poging gedaan de ware aard van Marokko te ontsluiten. De studies van de taal zijn hier een onmiskenbaar middel geweest.

Men zegt weleens dat de ziel van een volk of gemeenschap in de taal ligt. Men kan zich het beste in haar of zijn moedertaal uitdrukken. Het is zeker niet erg overdrijven wanneer men beweert dat de taal de voorwaarde is om elke vorm van creativiteit te ontplooien. Ze is de schakel tussen de werkelijkheid en de geest. De taal is meer dan een communicatiemiddel alleen. Ze is het diep verborgen **zijn** van de hele gemeenschap. Ze is het archief bij uitstek waarin de collectieve herinnering van de hele gemeenschap is afgelegd. De taal geeft als het ware vorm aan de wereld waarin wij leven. Het is alsof de taal dingen en gebeurtenissen met een doorzichtig sluier omhelst. Deze wereld om ons heen gaat pas leven wanneer wij de taal beheersen. De hitte van de zomerdagen die ons huid streelt, de frisse wind van het voorjaar die ons doet huiveren, de angsten die ons hart aangrijpen en de verrukkelijke zucht van het liefdesgevoel, alles wat wij in ons leven als mensen doormaken, wordt pas bewust ervaren als wij het in woorden kunnen uitdrukken.

Het is dus de taal die de wereld om ons heen een betekenis geeft. De taal, de moedertaal, zoals die door de eeuwen heen door onze gemeenschap is gesproken

en aan ons is overgeleverd. Wie geen taal heeft ligt ongetwijfeld buiten de geschiedenis. Een interessante constatering is misschien het feit dat er bijvoorbeeld in dit verband grote namen ontbreken in Marokko die op poëtisch gebied van hetzelfde kaliber zijn als de klassieken van de Arabische poëzie van het Midden Oosten. De reden zal waarschijnlijk liggen in het feit dat de ziel van Marokko niet echt in de Arabische taal ligt begraven en het zeker nooit is geweest. Zelfs wanneer men met deze taal loopt te pronken, zoals de elite dat al te graag doet, wordt het in de meeste gevallen niet meer dan literaire uitprobeersels van slechte kwaliteit.

Hoewel het Berbers, op staatsrechtelijk niveau, nooit echt de officiële communicatietaal van het land is geweest, kan men haar beschouwen als een schatkamer vol antropologische, sociologische en historische aantekeningen die men onmogelijk kan negeren bij het definiëren van de culturele identiteit van Marokko. Door het uitsluiten van dit historisch feit, heeft de intellectuele elite van het land een historische blunder begaan. Het Berberse bewustzijn heden ten dage is in dit verband niet uit de lucht komen vallen. Het is eerder een reactie op de marginalisering en discriminatie van een belangrijk deel van de bevolking. De intensieve en vaak agressieve Arabisering van Marokko de laatste vier decennia heeft ertoe geleid dat er voor het eerst in de moderne geschiedenis een fundamentele discussie is ontstaan, met als voornaamst vraagstuk de identiteitsproblematiek van de Marokkanen zowel in het thuisland als in de diaspora: wat is de identiteit van een Marokkaan? En omdat de intellectuele elite bij ons altijd achter de feiten aanloopt, zal het waarschijnlijk lang duren voordat ze hierachter komt!!!

H. Amouch, Utrecht, 13 juli 1997

De ACAA vereniging (Amazigh Cultural Association in America) organiseert een collecte voor het kopen van Tamazight woordenboeken, met de bedoeling deze naar scholen te sturen waar les in het Tamazight wordt gegeven (scholen in Noord-Afrika, m.n. Algerije en Marokko). ACAA heeft contact opgenomen met de vereniging van Tamazight Leraren (in Algerije) en vroeg naar een adreslijst van zulke scholen. ACAA werd beloofd een korting van 20% te krijgen op alle gekochte woordenboeken. ACAA is ook van plan om woordenboeken naar verenigingen in Marokko te sturen, als steun voor hun activiteiten. U kunt op het internet de laatste stand van zaken m.b.t het ingezameld bedrag zien (zie hieronder).

Als u deel wilt nemen aan deze actie, stuurt u een mailtje naar Imazighen@hotmail.com met het bedrag dat u wilt bijdragen. Inmiddels heeft ACAA meer dan \$1000 verzameld!

U kunt ook een cheque sturen.

In de VS:

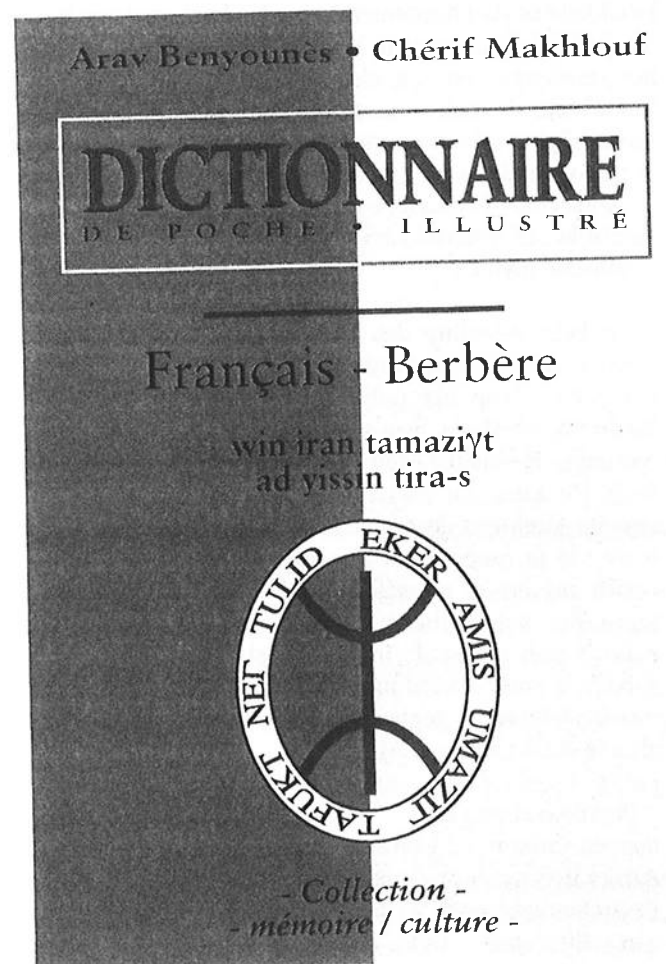
ACAA DICTIONARY FUND
PO Box 850461
New Orleans, LA 70185-0461
USA

Of in Europa:

Association Tamazgha
Fond d'achat de dictionnaires
47 rue Bénard
75014, Paris, France

Hsen Larbi (voorzitter)

ACAA
PO Box 58502 Penn Center Sta., Philadelphia, PA
19102
Tel/Fax: (215) 592-7492

Yennayer-feest in Utrecht

Ter gelegenheid van het Yennayer-feest, een traditioneel feest bij Imazighen, heeft de culturele vereniging Syphax op 10 januari 1998 een culturele avond in Utrecht georganiseerd. Zo'n klein 150 personen uit binnen- en buitenland hebben het feest bijgewoond.

Centraal op deze culturele avond stond het thema: Imazighen in Europa. Daarvoor had Syphax een gastspreker uit Frankrijk uitgenodigd: Me. Mustapha Saadi, advocaat aan het Hof van Parijs, voorzitter van Association Des Juristes Berbères en France en één van de initiatiefnemers om een Federatie van Imazighen in Europa (1) op te richten. Saadi is namelijk al 25 jaar lang onvermoeid een pleitbezorger geweest van de erkenning van Tamazight taal en cultuur en het integreren ervan in het onderwijssysteem. De weg is nog lang en wij weten zo langzamerhand goed dat Imazighen in verschillende Europese landen met problemen kampen van o.a. het onderwijssysteem, de opvoeding van de kinderen en sociaal-economische integratie in de westerse samenlevingen waar men woont en werkt. Reden genoeg dus om zo'n iemand uit te nodigen voor een toespraak in Nederland.

Ook andere geïnteresseerden kwamen met hem mee, o.a. de voorzitter van de vereniging Azamazigh te Parijs (Fr), de vertegenwoordigster van de Amazigh vereniging te Nantes

drang naar de vrijheid en de waardigheid van de mens in het algemeen en van Imazighen in het bijzonder. Essadki las voor uit eigen werk zowel in Tamazight n'Arrif als in het Nederlands omdat er ook enkele Nederlandse gasten aanwezig waren.

Foto: J. El Mahi

(Fr) en de voorzitter van de vereniging Kabylie-Europe (Fr).

Na de toespraak was er gelegenheid voor het publiek om vragen te stellen alvorens een lekkere maaltijd gezamenlijk te nuttigen (Seksou n'Arrif).

Om het feest compleet te maken, en hoe kan het anders, traden er enkele Amazigh artiesten en dichters op. De expressiviteit van de poëzie van Ahmed Essadki was ongetwijfeld een van de hoogte punten van de avond. Een poëzie van de inbegrensde

Maar de poëzie van Essadki liet vooral zien hoe rijk de taal van onze voorouders, Tamazight, is. Ondanks de onderdrukking en de marginalisatie van vele eeuwen is het nog steeds springlevend en draagt haar menselijke boodschap als ooit tevoren. De complete uitverkoop van zijn bundels op dezelfde avond getuigt hiervan.

Na het optreden van Essadki was er ruimte voor muziek. Het publiek genoot van de jonge muziekgroep Imetlaa uit Utrecht. Dansend en hossend door de zaal op het ritme van

een moderne muziek, lieten de feestgangers hun vreugde zien. Imetlaâ, en het mag gezegd worden, is een talentvolle muziekgroep die goed in de

Ayned en zijn groep. Het tegendeel is juist. Hij trad als laatste artiest op en daarmee sloot hij de avond af. Door zijn progressieve liedjes, zijn

is juist wat Tamazight en Imazighen nodig hebben in Nederland: muziek met inhoud uit het hart van en modern amazigh zanger die betrokken is bij het lot van zijn eigen publiek.

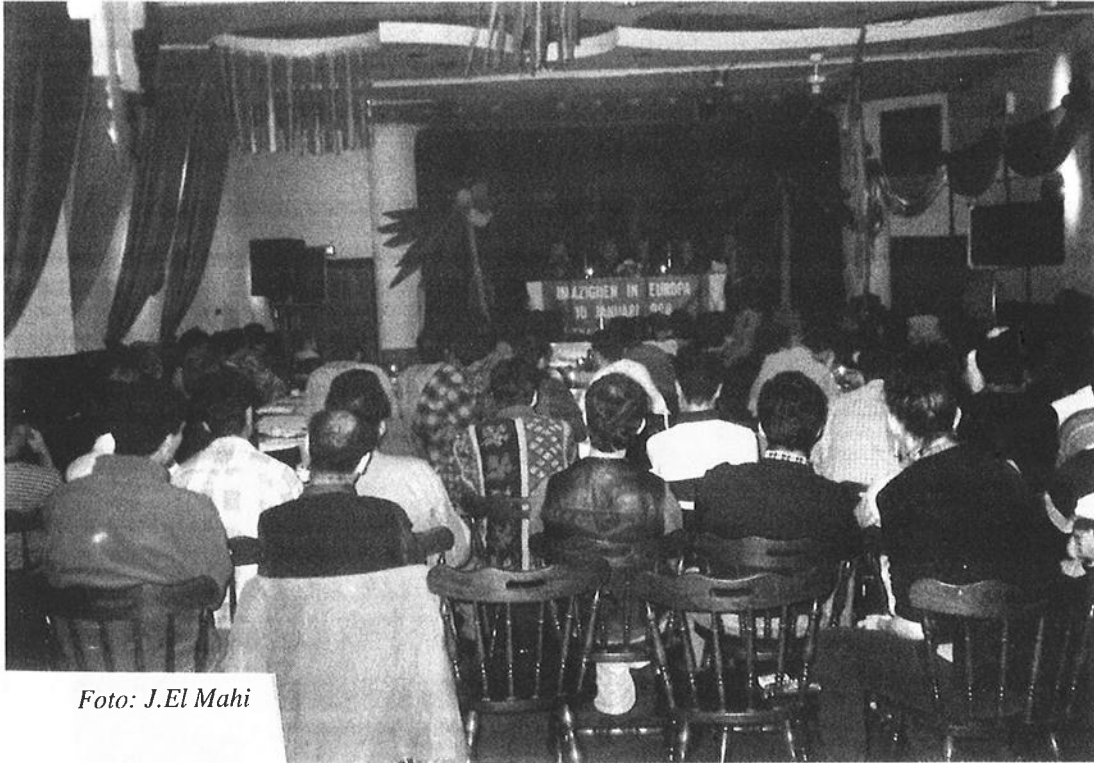

Foto: J.El Mahi

Het is niet voor de eerste keer dat de vereniging Syphax Yennayer-feest organiseert. Ook al vorige jaar werd het in Utrecht georganiseerd maar toen zeer bescheiden, bij wijze van experiment. Dit jaar was de viering ervan aanzienlijk goed (2). De bedoeling is, gezien het succes ervan, dat de viering van Yennayer een jaarlijks terugkerende activiteit van de vereniging wordt.

smaak van de luisteraar valt.

De sfeer was niet minder vrolijk bij het optreden van

simpele taalgebruik en zijn moderne melodieën, kan men zeggen dat er veel meer in de muziek van Ayned zit. En dat

Secretariaat van Syphax

(1) Het idee om een Federatie van Imazighen in Europa op te richten is geboren n.a.v. zijn toespraak op 11 juni 1997 in het Europese Parlement te Straatsburg (Fr) over Imazighen, hun cultuur en hun taal. Deze toespraak in het Frans is gratis verkrijgbaar bij de vereniging Syphax, adres: Postbus 1317, 3500 BH, Utrecht.

(2) Met dank aan de vele vrijwilligers zowel binnen de Syphax vereniging als daarbuiten.

Amazigh festival in Den Haag

Vanaf woensdag 27 mei t/m zondag 31 mei organiseert het MCI (Den Haag) een Amazigh festival. Onder de uitgenodigden is de dichter A.Essadki. De heer Said Abbou (uit Marokko) zal voor een bespreking van het boek 'Dialogo met een Amazigh vriend' (door de Islamitische leider Abdeslam Yacine) zorgen. Voor meer informatie, bel: 070:361 68 47.

Urar n Yennayar di Miðar (Marokko)

Di mhar n tllata 10/01/1998 igga ugraw n Tifras (Midar) ij n urar ikna i yennayar Amaziɣ 2948. Deg urara ɣrin dd dayes imarayen (zi Midar d Ben Teyyeb) isefra nsen.

Aṭtas n iwdan i dd iḥḍarn dinni. Urara iwqee di 'dar ccabab' n Miðar.

Baccix i ɣrin yinni iḥḍarn iejeb asen marra! Tarfiqt n 'Iyraden' tɣennej dinni.

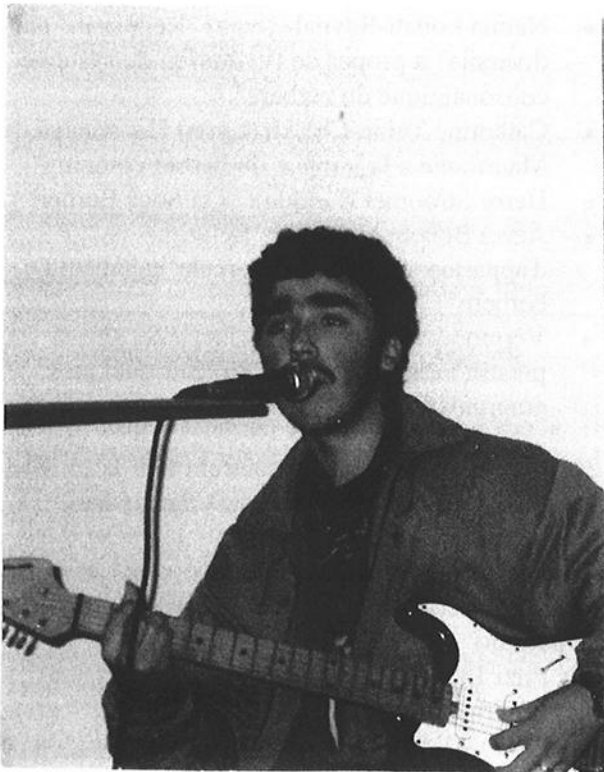
Baccix yirar x tḥajit n wenni i umi weddarn iɣewran: Σmar iruḥ Fransa ittu manis netta! idwel qqaren as 'Σmarittu'. Ij n lxir n isem: dayes 'Σmar ittun tammurt' maca dayes ula d ca n leḥram ittraḥ ag lqehwa -niy weḥdes-d zi tmurt n utalyan (Italia) qqarn as 'Amaretto'. Far uneggar issiɣ as i Σmar tabqiyt n teyyayt d min ittilin di Yennayar.

Yinni i iḥḍarn marra swin atay ag teyyayt d lluz d tmeslayin mneḍni. Ntettar asen i yinni iggin urara ussan d iziraren ḥuma ad arnin di lxedmet nsen.

uit het toneelstuk 'amar ittun'

Foto: A. El Aissati

lid van band 'Iyraden'

dichter El Oufi

Urar n Yennayar di Miðar (Marokko)

Di mhar n tllata 10/01/1998 igga ugraw n Tifras (Midar) ij n urar ikna i yennayar Amaziɣ 2948. Deg urara ɣrin dd dayes imarayen (zi Midar d Ben Teyyeb) isefra nsen.

Aṭtas n iwdan i dd iḥḍarn dinni. Urara iwqee di 'dar ccabab' n Miðar.

Baccix i zrin yinni iḥḍarn iejeb asen marra! Tarfiqt n 'Iyraden' tɣennej dinni.

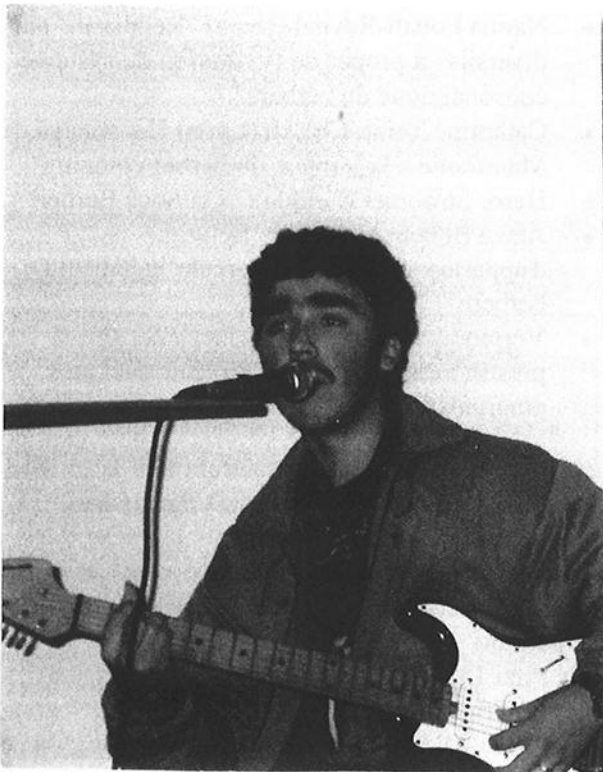
Baccix yirar x tḥajit n wenni i umi weddarn izewran: Σmar iruḥ Fransa ittu manis netta! idwel qqaren as 'Σmarittu'. Ij n lxir n isem: dayes 'Σmar ittun tammurt' maca dayes ula d ca n leḥram ittraḥ ag lqehwâ -niy weḥdes-d zi tmurt n utalyan (Italia) qqarn as 'Amaretto'. Far uneggar issiy as i Σmar tabqiyt n teyyayt d min ittilin di Yennayar.

Yinni i iḥḍarn marra swin atay ag teyyayt d lluz d tmeslayin nneḍni. Ntettar asen i yinni iggin urara ussan d iziraren ḥuma ad arnin di lxedmet nsen.

uit het toneelstuk 'amar ittun'

Foto: A. El Aissati

lid van band 'Iyraden'

dichter El Oufi

Wetenschappelijke activiteiten

Atelier "Aménagement linguistique de la langue berbère"

INALCO

2, rue de Lille, Paris.

(Cette information a été placée sur Amazigh-net par dr. Ramdane Achab.)

- Les personnes intéressées sont invitées à envoyer des contributions écrites.

CENTRE de RECHERCHE BERBERE

Circulaire n=B01

"Jeune équipe" n=B0334

Mars 1998

Atelier "Aménagement linguistique de la langue berbère"

Dans la lignée des précédentes rencontres (Table ronde internationale "Phonologie et notation usuelle en berbère", avril 1993 ; "Problèmes en suspens de la notation usuelle du berbère", juin 1996), le Centre de Recherche Berbère de l'Inalco organisera un atelier consacré à l'"Aménagement linguistique de la langue berbère", durant la semaine du 5 au 9 octobre 1998, à Paris. L'atelier, à vocation programmatique et de propositions, abordera trois thèmes :

1- *La notation usuelle* : bilan et compléments aux propositions de juin 1996 (une journée). Il s'agira, à partir de l'expérimentation des propositions de 1996, d'aboutir à un document définitif de référence (Coordinateur : Kamal Naït-Zerrad).

2- *La standardisation de la langue berbère* : orientations générales et propositions (une journée). Une réflexion et une clarification préalables viseront à fixer le cadre général de toute action en aménagement linguistique. Pour le Crb, le travail dans ce domaine ne peut se faire que dans le cadre d'"une standardisation convergente des dialectes berbères", c'est-à-dire à partir des différentes variétés régionales du berbère (Cf. S. Chaker 1983 & 1989/90)*.

3 - *La néologie* : mise en place d'un réseau international de terminologie berbère "Termbere" (deux ou trois journées). En s'inspirant des expériences de langues dont la situation est proche de celle du berbère (catalan et basque notamment), il s'agira de constituer un cadre permanent d'orientation, d'élaboration, d'évaluation et de diffusion de terminologies spécialisées

(Coordinateur: Ramdane Achab).

Salem Chaker,

Centre de recherche berbère

INALCO

2 rue de Lille

75007 Paris

Tel : 33-1.49.26.42.86; Fax : 33-1.49.26.42.99

E-mail : Salem.Chaker@Inalco.fr

* "De la description à la planification linguistique...", Tafsut - Etudes et débats, 1, 1983.

Berbères aujourd'hui/Imazighen ass-a, 1989/1990, Paris, L'Harmattan/Alger, Bouchène, chap. 11 "Le travail sur la langue".

9eme Rencontre de Linguistique chamito-semitique

(Info. communiquée sur amazigh-Net par Mr. Vermondo Brugnatelli.)

Selon la dernière circulaire, il y aura plusieurs communications qui touchent spécifiquement le berbère (qui sera aussi évoqué, je pense, dans d'autres communications non spécifiques de comparaison chamito-semitique):

- Naima Louali-Raynal (Lyon) "Regularité dans la diversité: à propos de l'évolution du système consonantique du berbère".
- Catherine Taine-Cheikh (Lyon) "Le zenaga de Mauritanie à la lumière du berber commun".
- Harry Stroemer (Leiden): "On Sous Berber"
- Aziza Boucherit (Paris) "Relation d'appartenance, nom de parente' et substrat berbère"
- Vermondo Brugnatelli (Udine) "Su alcuni prestiti latini in berbero" (= "Sur quelques emprunts latins en berbère")

(toutes ces communications auront lieu le 23 avril dans l'après-midi). Pour tout renseignement:

Universita' degli Studi di Trieste
Scuola Superiore di Lingue Moderne per Interpreti e Traduttori
via Filzi 14
34132 Trieste - Italie
tel. (+39) 40 6762300
fax (+39) 40 6762301

Literaire prijs Cadi Kaddour voor werken in het Tamazight (Tarifit)

De Asociacion de Cultura Tamazight (Granada) en de Vereniging Adrar zijn van plan een literaire prijs op te stellen. De onderhandelingen tussen de twee verenigingen zijn in volle gang. Het idee is om één keer in de twee jaar een bedrag van ongeveer 2.000,- gulden aan een schrijver in het Tarifit uit te reiken. De plaats waar de uitreiking plaats zal vinden is nog niet bekend, maar wel dat er een officiële ceremonie georganiseerd zal worden zijn voor deze gelegenheid. Het werk van de gelukkige auteur(s) zal heel waarschijnlijk door Fundacion Montgomery Hart gepubliceerd worden.

De belangrijkste voorwaarden voor deelnemen zijn:

- 1) het te presenteren werk moet niet eerder gepubliceerd zijn, en
- 2) het werk moet in het Latijns alfabet geschreven worden, wel volgens de regels en suggesties van het Standaard tira n Cadi Kaddour (Utrecht, november 1996).

Belangstellenden kunnen *na het verschijnen van de definitieve tekst* hun vragen aan één van de twee verenigingen richten. Zij krijgen een handleiding (in voorbereiding) voor het schrijven in het Tarifit.

Vereniging Adrar
Postbus 16
6500 AA Nijmegen
e-mail: adrar@hotmail.comxx

of:

Asociacion de Cultura Tamazight
126 Camino de Ronda
Apartado 5B, Aptdo 17
18080 Granada

Eindelijk wat Tarifiyt op de Radio!

Vanaf heden zendt de Stadsomroep in Utrecht een programma uit in het Tamazight (Tarifiyt)–naast het (Marokkaans)-Arabisch. De uitzending vindt plaats op maandag t/m vrijdag van 20.30 tot 21.00. In het Tarifiyt wordt drie dagen per week uitgezonden (maandag, woensdag, en vrijdag). Er wordt nog gezocht naar een Tachelhiyt spreker als vrijwilliger bij dit programma.

Uit Amazigh-net, gestuurd door Hassan Amouch.

5de Berbers Cultureel Festival

23-05-1998
OM 16.00 uur

**MUZIEK-THEATER-POEZIE-FILM-
DEBAT-TENTOONSTELLING UIT
MAROKKO**

**ZAAL: KIELPARK
SINT BERNARDESESTEENWEG
2020 KIEL-ANTWERPEN
BELGIE
TRAM 4 EN 12**

**VREEMD MAAR VREEMD
INFO: +32-3-272 3939**

Dans le cadre :

- des decouvertes berberes'98 (organisees par l'Association AWAL, Lyon)
- de la celebration du Printemps Berbere (association Tilleli, St Priest),

Les 2 associations vous presentent:

Le groupe Tayfa en Concert
12 Avril 1998,
Espace Albert Camus,
Bron (Bus 62 arret: Fort de Bron).
Reservation : FNAC (Prix: 70FF)

En première partie du spectacle vous aurez l'occasion de decouvrir:

- Le ballet Gouraya de Marseille (Choregraphe: Salima IKLEF)
- La troupe de danses Berberes de l'association AWAL

Vous trouverez ci-joint (en fichier HTML attache) l'affiche de l'annonce du concert..

Salima Hassas
hassas@bat710.univ-lyon1.fr
<http://www710.univ-lyon1.fr/~hassas>

LISI-Bat710
UCBL, 43 Bd du 11 Nov 1918
69622 Villeurbanne Cedex, France
Tel: (33) 04.72.44.80.00 ext 4239
Fax: (33) 04.72.43.15.36

Petitie voor les in het Tamazight in Frankrijk

TAMAZGHA heeft de onderstaande petitie aan de Minister van onderwijs in Frankrijk aangeboden. De Berberse gemeenschap in Frankrijk is een van de grootste minderheidsgroepen in dit land, maar haar taal is nog niet officieel als minderheidstaal erkend. Het aantal Imazighen in Frankrijk is volgens prof.dr.Salem Chaker (INALCO, Parijs) ongeveer 1.200.000 . Ook volgens Salem Chaker, wordt er les gegeven in talen zoals het Vietnamees en het Turks, hoewel deze over minder sprekers/gebruikers beschikken.

In 1995 werd het mogelijk om in de -al lang- bestaande keuzevak Berbers schriftelijk een tentamen te maken. Meer dan 1200 kandidaten maken elk jaar van deze mogelijkheid gebruik, hoewel er geen lessen in het Berbers worden gegeven!

Om deze petitie geloofwaardig te maken heeft Tamazgha 10.000 handtekeningen nodig. Voor mensen die in Frankrijk wonen is het van groot belang voor Tamazgha om aan deze actie deel te nemen. Velletjes bestemd voor de petitie zijn te verkrijgen bij Tamazgha (Boite Postal 02, 75660 Paris-Cedex).

Pétition pour l'enseignement de la langue berbère dans les écoles, en France.

Monsieur Le Ministre de l'éducation Nationale,

Nous venons attirer votre attention sur l'urgente nécessité d'enseigner la langue berbère en France.

Plusieurs centaines de milliers de Nord-Africains vivent aujourd'hui en Europe. En grande majorité, ces résidents sont d'origine berbère. Pour beaucoup d'entre eux, ils sont de nationalités européennes (française, espagnole, ...).

L'Union Européenne accorde aujourd'hui un intérêt particulier aux populations immigrées notamment par la promulgation de résolutions portant sur la scolarisation des enfants des travailleurs migrants (Résolutions 70/35 de 1970; 486/71 de 1977 et recommandation R(84) 18 de 1984), sur la formation des enseignants à une éducation pour la compréhension interculturelle.

C'est dans ce cadre que devrait s'inscrire une politique d'enseignement du berbère en France permettant ainsi à ces nombreux berbères d'origine une intégration douce et sans fractures.

Le nombre de candidats (1500) à l'épreuve optionnelle de berbère au baccalauréat, passée à l'écrit, en 1994/95 est suffisamment éloquent pour montrer l'intérêt des milliers de lycéens à la connaissance de cette langue.

De volgende spreekwoorden met de Nederlandse vertaling zijn opgenomen uit de scriptie van de heer Abdeslam El-Ajjouri *Les proverbes en tamazight et leurs équivalents en arabe marocain, arabe standard, français et néerlandais: Une étude comparative* (Katholieke Hogeschool, Antwerpen)

Amarwas war yarecci.

Wie zijn schulden betaalt verarmt niet.

Wenni izaréen ašemmiđ ad imjar ašemmiđ..

Wie niet werkt, zal ook niet eten

Arebbi ittic ibawen i yinni war ɣar llint teymas.

De gekken krijgen de kaart.

Atarras war ittett timizidin ɣama icca timarzagin.

Geduld is een bitter kruid, maar draagt goede vrucht.

Cedd ix f nne c Arebbi ad cek iɛawen.

Help uzelf, zo helpt u God.

Amzil itteddez, mmis iɣeffeđ.

De appel valt niet ver van de boom.

Akeccuđ war ittett zeg umas.

Tlimma war ttet zeg utemas.

De wolven verscheuren elkaar niet.

Aqemmmum i iqqnen war t ttidfen yizan.

Spreken is zelve, zwijgen is goud.

War ttett ayrum ɣama tifid t d tamment.

Honger is de beste kok.

Aqzin war ittett bab nnes.

kwade honden bijten elkaar niet.

Wenni ɣar iggen array n midden war ittif

mani ɣar yegg wenni nnes.

Zoveel hoofden, zoveel zinnen.

Argaz n takniwin am ucuggwađ n uyazid.

Wwet aqzin xzar di bab nnes.

Bezint eer ge begint.

Er kunnen geen twee grote masten op één schip zijn.

Ayujil ittru, Arebbi yarenni as.

Een ongeluk komt zelden alleen.

Aɛceddis i ijjiwnen war ithissif i wenni illuzen.

Een vet varken weet niet dat een mager honger heeft.

War tziyyar asyun ɣama war ittneqđiw.

De boog kan niet altijd gespannen staan.

Ittettar ayi isnuffar taqnuet.

Wie beschaamd is, loopt met een lege buik.

Aqzin war ittzu tixraf.

Geen rook zonder vuur.

Aqzin mala war d as tendared alemmuz war cek ittetbiɛ.

Belofte maakt schuld.

Adeɛmac di lwest idaryalen qqaren as bu : leeyun.

In het land der blinden is éénoog koning.

Ad cek ixemmel Arebbi al ɣar mmunswen leeyal.

Als hadden komt, is hebben te laat.

De molen draait niet met de wind, die voorbij is.

Amimun irah x umcum.

Wie met honden omgaat, krijgt vlooien.

Amedya n ddcar war isfurruj.

Een profeet wordt niet geëerd in eigen land.

Gg ayi ad ac ggeɣ, rid d Arebbi ad cek ɣniy.

Men moet geven om te nemen.

Amelqi ag Chacha

Interview

Schrijver en dichter Chacha werd in 1955 in Kbdana (Marokko) geboren. Hij is sinds 1977 in Nederland gevestigd. Chacha schrijft naast poëzie, romans, toneelstuk, en korte verhalen in het tarifit en het Darija (Marokkaans-Arabisch). Hij heeft, onder andere, de volgende werken gepubliceerd: *Honger, naaktheid, en vlucht voor de honden*: rebelse verzen (vertaling Roel Otten, uitgever: Stichting Izaouran, Amsterdam); *Cway zi tibbuhelya ead war tiwi* (Een beetje van onrijpe gekheid), gedichten in het Tarifit. Publicatie: Stichting Izaouran. *Rez ttabu ad dd tefey tfukt* (Breek de taboe en laat de zon schijnen), roman in het Tarifit. Al-Maghrib al-jadid, qasa 'idu al-fuqaraa', 'ayna l'amal', en 'kalimaat mutamarrida').

*Ad nebda zi beddu. mamec tuya ussan
nec imezwura di Hulanda?
Tufid ca n iwdan i ked tzemmed ad
temsefhamed?*

Al ami dd usiy tuya bna dem i ked
yar temsefhamed yudrus, tuya war ittif
bna dem ula d mani yar ittes. War illi
d ij n umur ttecy di zzenqetd waxxa
tuya ayi di KMAN, zema ag
lmuadilin. Al ami d
ayi dd iban ccyel
min tteggan, mamec
ttwalan Tmaziyt, iban
ayi dd nniḍal zeg
ixarriqen, ruḥey yar
ccyel inu.

Min tuya ttegged ḥuma ad tisic?

Bezzaf n l'ajanib i dd ittasen tili
yarsen lmuckil n lluya... Amya i d
ayi tuya ula d necc. Bna dem ibda
itteg schoonmaak, ittieic zzayes.

*Zzat ma ad dd tased, tuya tebdid tarid
di Lmeyrib? Mamec ggint tiraya? minzi
turid d amezwar s Tmaziyt niy s
Teerabt?*

Bdiy di Lmeyrib zi Teerabt.. Ij n
uḥenjir tuya ittirar lgiṭar inna ayi ad
negg ca s Tmaziyt. Bna dem tuya
yares tirja ad idwel ittwassen
amacnaw Nas Lyiwan, niy Jil Jilala,
tuya nettuala Tmaziyt war ttic bu
uyrum. Ggiy ca n lmuḥawalat s

Teerabt; sqadey ij n lqasida yar ij n
lbarnamej n Mawahib, war xafi dd
yarri war d ayi inni beesed yar tṭarf.
Al ami dd ffycy zi Lmeyreb bdiy
ttariy zi ddarija. Leeqliyya n Tmaziyt
tuya war telli tūyayi d aqawmaji
almi i dayi iwqee l'istidam ag
lmuadilin ad ktacfeḥ belli din ij n
lmuckil d ameqqran, neqqen ljanib n
Tmaziyt qqarn dimuqraṭi maca netni
neqqen Tmaziyt.
Ggiy Tmaziyt ka
'reactie'. Ibda
umenyi ha d
'aqabali' ha ta ha
tin.

*Tzemmed ad aney tinid cway x ubrid i
ttebeed, zi nnhar umi ibda al lexxu?*

lexxu ssawaley ac x mamec ittwala
bna dem lyarb. Ad t tafed issawal di
ssiyyasad yares mes'ala eadiyya mala
igga krtik i ca n lhizb... Men beed
ag ttatewwur ad dd iban belli neccin
leuqad i yarney, niy liṭabu i yarney
war illi ca ag lmexzen waha,
wa'innama sulṭat l'ab, sulṭat l'umm,
sulṭat lmujtamaed
sulṭat lyasar (i war
illin). Bna dem
ittixsa ad yarz
manaya. Tṭhawaley
ad arzey manaya.
Maca manaya tuya
mej hul. Manaya
izemmar ad cek issiwed lmujtamae ad

Chacha

Honger,
naaktheid, en
vlucht voor de
honden : rebelse
verzen
Amsterdam
Izaouran

cek idewweb, ad ac yini cek d abuhali... bna dem lmujtamae i t ittarran d abuhali, ma yaqbib niy lqadi emmars ad ac yini d abuhali. Necc macittariy i ljemhur, bac ad ayi iseffeq. Mala tekkared

ad texzared ttariy i ij n neccin war yarney bu nnisba n 0,001 di nuqqad huma ad issen mmya, niy deg walf. bna dem lqimet n min Walakin ttafey arrahet ittari. lexmi qqarey min xsey.

lmubdie ittxissa war ittari ca i ljemhur min zzayes ittraja. Ittxissa ad as yewe minzi d as qqsen imezzuyen. Neccin ead mala tekkared ad texzared, war yarney bu ljumhur n ceier. Xmi dd ittas ittas dd ad iqessar. Ljumhur i yarney da di Hulanda maci jumhur muteqqef niy waci... Ad tafed eammat nnas ittesla aqa din ca n l'umsiyya, ad irah ad iyebba, ad iqessar.

Mamec ttwalid ilsawen n lmecrib nhara d tiwecca? Min ittxissa ad yilin huma Tmaziyt ad teggenla zi lehlak nnes (ttrah tqceta)?

X lmuftaqbel n Tmaziyt, min d ac yar iniy! Manaya metweqqef awwalan x imaziyen s ixl nsen, ittxissa ad ilin di lmustawa. War ttirjin yar heddi n iden ad ascen iwe lhcqq; lhcqq war ittmewci, ittxissa ad t id teksed nni. Maca min itteqsen huwa xmini lwaqed inekkar lhawiyya nnes. Xmini d as tessawaled x Tmaziyt ad tafed axmini d as tessawaled x ca n ttaqafa emmars war xas isli. Netta ad tafed iqqar di ljamia Leibriyya, u iteftaxar li'anna iqqar Leibriyya, niy

Chacha
Cway zi
tubuhelya ead
war tiwid
1995
Amsterdam
Lzaouran

ad tafed itteg l'adab l'ingllizi... maca ddat nnes issehqar itt! l'insan lmecribi ead waar yessin lhawiyya nnes, la maziyy la yaerab. lwdan war llin ca di lmustawa.

Ttarid ca n lhajet di lweqta?

Lexxu yari ij n lmejmua qasasiyya s Tmaziyt mujuda. l'ari tanya ij n lmejmua

nmaddni s ddarija. Dinni eawed ij n lmecrib bna dem ad ijmece izlan iqdimin, ad ihawel ad xasen igg ij n lbcht. Amacnaw izli nni ig iqqaren "we ayi dd

lkursi ad qqimey yar tili // ma ni ead d amezyan lhubb inya ayi. Wi ked tessawal ta? min teks ad tini? idhar belli aqatt di temdint war telli ca di lkampo...

l'arek ca n tirja ad ancy tinid xas cway?

Lexxu yallah ij nlmuhawala i ggiy di rriwaya, ttettarey ad awdey ad ggcy aqtas n tmeslayin, waxxa l'imkaniyyat war llin. Amenaw mala izemmar ad icawen iwdan ig illan di lmecrib. dinni aqtas n iwdan ttarin, maca war yarsen bu l'imkaniyyat ad nearn! Mala bna dem ittwala dinni l'imkaniyya min yura deyya ad dd yeffey, ad tafed ittejjae, ittixs ad ikemmel x min ibda. Arni yar tmeslayta neccin war yarney bu nuqqad huma ad issen bna dem lqimet n min ittari. Tirja inu huwwa ad icdel manaya, ad tili lqimet yar wenni ittarin d wenni iqqaren.

Chacha
Rez Ittabu ad
teffey tfukt
1997
Amsterdam
Lzaouran

Boeken te koop bij de Vereniging:

- Ahmed Essadki: *1997 Leeɣaɣ n tmurt* (Strijdkreet van de aarde). Gedichten (Latijns schrift). Publicatie: Dabar Luyten. 104 pagina's. Prijs: fl. 19,90.
- Ahmed Ziani *Ij n tliwliwt i mulay* (Jubelzang voor de bruidegom). Gedichten (Arabisch schrift). Publicatie: Stichting Al-Hizra, Amsterdam. 80 pagina's. Prijs: fl. 19,50.
- Berber Sprookjes uit Noord-Marokko* (Met CD). 1997. Sprookjes samengesteld door A.Bezzazi. Vertaling: Maarten Kossmann. CD opname: A.Matoug. Publicatie: Bulaaq, Amsterdam. Prijs: fl. 29,50.
- Iles inu: Ikitab 1, Tarifit (8 verhaaltjes bedoeld voor het voorlezen voor kinderen van 4 t/m 6 jaar. Publicatie: Syntax Publishers, Universiteit Tilburg. Prijs: fl.29,50 (zonder cassette).
- Imazighen ASS-A: Revue culturelle de l'association TAMAZGHA (Nieuwsbrief van de Vereniging Tamazgha (Parijs)). Numero Spécial: *Touaregs: Pacification d'un peuple dérangeant* (maart 1996). Prijs: fl.15,-.
- La question amazighe: Interrogations actuelles* (Actes de la table ronde organisée par Le MCB-France, Paris 21 avril 1996, 128 pages). Prijs fl.20,-.

Voor bestelling, maak het aangegeven bedrag over op girorekening 17699, t.n.v. Vereniging Adrar, Nijmegen (+F.6,- porto kosten, ongeacht het aantal boeken).

VREEMD MAAR VRIEND
PRESENTEERT

5DE BERBERS CULTUREEL FESTIVAL

المهرجان الثقافي الأمازيغي

FAROUK AZNABET

RAFROUA

AHMED ESSADKI

RACHID AMAZIGH

KHALID IZRI

23 - 05 - 1998

OM 18 UUR

ZAAL KICLPARK, SINT BERNARDSSTEENWEG, 2020 KICL-ANTWERPEN
TRAM 4 & J2 • INFO 03/272 39 39

Gaya Hamimi
Grammaire et
Conjugaison Amazigh
L'Harmattan
ISBN: 2-7384-5406-2

Ramdane Achab.
1997
*la néologie lexicale
berbère (1945-
1995).*
Editions Peeters
Paris/Louvain

Ramdane Achab.
1997
Langue berbère.
Introduction à la
notation usuelle en
caractères latins.
Association Hoggar
hoggar@wanadoo.fr
c/o Editions berbères

Mustapha Ayned

Rehriq n tiri
De pijn van de schaduw
Korte verhalen in het
Rif-Tamazight

IZAOURAN
ISBN 90-75444-02-8

WATANIA TRAVEL
Produktionsort: 27 - 1018 Breda
Tel. (02) 311 17 31 - Fax (02) 321 48 31

DEREYMAEKER
www.dereymaeker.be

WAFABANK

Beenhouwerij
FAMILIA FOOD
St.-Katelijnestraat
2800 Mechelen
opening 01/10/1997